List 30. **NOVICE** Tečaj XXXVIII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 28. julija 1880.

Obseg: Razpis kranjskim gospodarjem, ki se z ovčjo rejo pečajo. — Kdaj je pravi čas žito žeti. — Na hvalo ruskemu lanu. — Kruh obvarovati, da ne plesnije. — Gospodarske novice. — Vabilo k udeležitvi pri vrtnarski razstavi v Gradci. — Letošnja šolska letina. — Bled. — Izlet na Grintovec. — Obravnave deželnih zborov. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razpis kranjskim gospodarjem,

ki se z ovčjo rejo pečajo.

C. kr. družba kmetijska kranjska bode s pripomočjo državne subvencije tudi letos nakupila nekoliko ovnov lepega ukviškega plemena na Koroškem in jih za polovico nakupne cene med take gospodarje razdelila, ki dokažejo, da 1) uže več let redijo 2) precéj ovác in da je 3) njih kraj za ovčjo rejo posebno ugoden ter se 4) tudi njih sosedje ž njo pečajo.

Kdor tedaj želí za polovico nakupne cene ovna tacega plemena dobiti, naj zadnji čas do sv. Mihela pismeno prošnjo vloží podpisanemu odboru, v kateri dokaže gori zahtevane 4 pogoje. Resnico prošnje pa mora potrditi predstojnik dotične kmetijske podružnice in pa župan ali pa župnik njegove fare.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 25. julija 1880.

Kdaj je pravi čas žito žeti.

Da se pravi čas za žetev zadene, mora kmetovalec na njivo iti in tam zrnje v klasji in lajti pregledati. Brž ko ni več mlačnato, ampak uže testasto in debelo, je čas, da se pod srp dene žito. Ko bi se želo, dokler je zrnje še mlečnato, se to preveč skrči, — če se pa žetev predolgo odlaša, tako da zrnje v klasji popolno dozorí in se strdi, ima manj moke v sebi in še ta ni tako dobra, ker mekine predebele ostanejo. Vrh tega pa se tudi mnogo zrnja po izkapanji pozgubí. Skušen kmetovalec je to zgubo cenil na deseti del celega pridelka. Da je tudi slama od rano požetega žita dosti boljše in veče vrednosti gledé na krmivno moč kakor pa od pozno požetega, to je znana in jasna stvar. In tam, kjer je slama velik del živinske klaje, je to velevažna reč. V marsikaterih krajih slama ni dosti boljši kup od sena. Če je pa slama uže na njivi popolno dozorela, in če jo je še vrh tega veter in dež iztepel in izpral, je kot živinska klaja skoraj vso redivno moč izgubila, in živina se bo ob taki slamnati klaji le slabo počutila. Če se je pa žito poželo, dokler je bilo v bilji še nekaj soka, je tudi slama boljša živinska krma in to dosti boljša, kakor si to marsikdo misli.

Konečno hočemo še na kratko omeniti, kako je treba s požetim žitom ravnati. Požeto žito ne sme predolgo nepovezano ali v snopji na njivi ležati, ampak se brž v snope poveže in v stavke razpostavi ali pa v kozolce ali stoge porazobesi. Če se debeli snopi povežejo, kar je zavoljo dobička na času dobro, slama sicer ne trpi mnogo, ako nekoliko delj časa na njivi ležijo; vendar pa je dobro še pred nočjo snopje v stavke postaviti ali porazobesiti. Ako se snopi dobro v stavke postavijo, smejo brez škode delj časa na njivi ostati posebno, če se jim naredí pravi klobuk, ki jih dežja in solnca brani.

„Slov. Gosp.“

Gospodarske skušnje.

Kruh obvarovati, da ne plesnije.

Hlebi koj po peki naj se denejo v žakelj, v katerem je še nekaj moke, in sicer tako, da hleb na hlebu z gornjo skorjo leží. Žakelj naj se potem zaveže in v zračen hram obesi. Tako spravljeni kruh ostane 4 do 6 tednov frišen in prav nič ne plesnije. Predno se hleb za vžitek reže, naj se s čisto krtačo okrtači in čez noč v klet položí, da postane zopet mehák. — Tako svetuje „Steir. Landb.“

Gospodarske novice.

* *Za obrambo trtne uši (filoksere)* je vlada hrvatska 18. dne t. m. izposlala na vse podžupanije okrožnico, s katero veleva pregled vseh vinogradov, ki utegnejo sumljivi biti zarad filoksere, in način, kako naj se to pregledovanje objavlja. — „Obzor“, ki ta vladni odlok naznanja, dostavlja opazko, kako to, da vlada v nemar pušča predlog tajnika gospodarskega društva, kateri zahteva, da se Goričankam zabrani dovažanje sadja zavitega v trsno (grojzdovo) perje? Vlada bi bila morala to prepoved izreči in tržaški vladi naročiti, naj jo razglasi v svojih pokrajinah in strogo na to paziti, da se prepoved strogo spolnuje.

Na hvalo ruskemu lanu.

Družba kmetijska je prejela sledeči dopis:

„Obljubil sem sl. kmetijski družbi, ko sem si 15 litrov semena ruskega lanu za poskušnjo naročil, da jej bodem o resultatu imenovanega lanú sporočil.

Ruski lan, katerega sem za poskušnjo na šolski vrt vsejal, se je prav dobro obnesel. To je jako razvidno iz stebel, katere v prilogi sl. družbi na ogled pošiljam. Tri stebla, katera so nekoliko debelejša, so rastla na črni in debeli, in druga tri, katera so rastla na plitvi peščeni zemlji, so bolj tanka. Pošljem pa tudi nekaj stebel domačega lanú, da sl. kmetijska družba lahko razvidi, kako se napredku kmetijstva s tem pomaga, da se ljudstvu seme ruskega lanú priskrbi. Pivčani mi trdijo, da kaj takega še niso videli. Nadjam se, da bo sl. kmetijska družba drugo leto zopet blagovolila semena ruskega lanú nam priskrbeti. Kakor se sliši, se bo drugo leto od tukaj veliko kmetovalcev (Pivčanov), kateri dozdaj ruskega lanú še niso poznali, za seme oglasilo. Kakošno bode predivo v premeri z domačim, bodem tudi v svojem času sporočil. *)

Št. Peter 22. julija 1880.

Mihael Kalan,
učitelj in odbornik glavne županije.

Vabilo k udeležitvi pri vrtnarski razstavi v Gradcu.

Graško vrtnarsko društvo je tudi odboru kmetijske družbe kranjske poslalo prošnjo, naj razglasí našim sadjerejcem, kmetovalcem in vrtnarjem vabilo k udeležbi vrtnarske razstave, ki bode združena z občno kmetijsko razstavo.

Naj našim kmetovalcem in sadjerejcem naznanimo posebno to-le: Štajarsko vrtnarsko društvo je sklenilo prirediti še posebno razstavo krompirja ter vabi vse pridelovalce krompirja, naj se nje udeležijo. Odprla se bo dne 23. septembra. Oglasila po formularu, ki ga je dobil tudi odbor naše družbe, naj se pošljejo do 1. avgusta, da bo mogoče s prostorom razpolagati. Opomnimo pa, da ne gre veliko krompirja razstaviti, ampak le toliko, da se najboljše sorte spoznajo in se pridelovalci in kupci podučijo. Zato sprejemajo se na razstavo le takošne krompirjeve sorte, ki imajo eno ali več izmed sledečih lastnosti: 1. fini krompir za salato; 2. najfiniši namizni krompir; prvo je dober okus, drugo še le rodovitnost; 3. dober namizni krompir, v prvi vrsti za kuhanje namenjen: a) moknat, b) ne moknat pa dobrega okusa, rodoviten, trpežen v zemlji in kleti ter da dober okus dolgo v sebi ohrani; 4. gospodarski krompir, za vse domače potrebe raben, dobrega okusa, vrlo roden, trd na njivi in trpežen v kleti; tudi krompir za žganjarije dobi v razstavi prostora; 5. krmenski krompir, ogromni pridelki, velika trpežnost na njivi in v kleti, to je, da ne gnjije lahko. Na okus se pri tem ne gleda veliko. Vse navedene lastnosti bodo na razstavi razvidne po napisih.

Razstava pitovnega (žlahnega) sadja. Naglašanje je do konca dne 31. julija. Dne 1. avgusta se bode prostor razdelil in potem se ne sprejemajo nobena naglasila več. Sadež na razstavo poslati zamorejo sadjerejci iz cele Avstrije, tedaj tudi iz ogerskih dežel. Naglaša se po 2 vrstah: a) namizno sadovje, b) gospodarsko in moštno sadje. V teh vrstah bodo potem jabelka, hruške, grozdje itd. razvrstene po legah, v katerih so rastle: a) iz planin, b) iz južnih krajev (Gradec veljá kot središče), iz severnih krajev. Tiskane blankete bodo se naposled še razstavljalcem izročile, da sami zapišejo imena in druge podučivne znamenitosti svojih pridelkov.

*) Hvala za poročilo! Razloček med ruskim in domačim lanom je res tako očiten, da ruski zasluži obilo sejan biti. Dobro došlo bode kmetijski družbi tudi poročilo o predivu. Prošnja o vodnjaški zadevi se je priporočila sl. ministerstvu.

Po naročilu sl. odbora
Vred.

Šolske stvari.

Letošnja šolska letina

Šolske počitnice so nastopile in na svitlo dana poročila kažejo nam stan šolstva preteklo leto. Naj po poročilih, ki so nam došla, povemo kaj malega.

„Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Laibach“ pričenja se z obširnim člankom gosp. prof. Voduška, ki ima naslov „Beiträge zur praktischen Astronomie“ in nam kaže pisatelja strokovnjaka v zvezdoslovji. Učilo je letos na tej gimnaziji, kateri vodja je šolski svetnik gosp. Jak. Smolej, 19 profesorjev, 2 suplenta in en učiteljski kandidat. Kar se tiče slovenščine, omeniti je, da se je v I. b razredu, razen geografije in matematike, vse učilo slovenski, — v II. b. razredu učila se je nemščina in v 2. polletji tudi naravoslovje nemški, — v III. b. razredu bilo je razen veronauka in slovenščine vse nemški in ravno tako tudi v IV. b. razredu. V zgornji gimnaziji učila se je le slovenščina slovenski, vse drugo nemški. Slovenščina bila je obligatna v slovenskih paralelkah in za tiste učence, ki so iz slovenskih paralelk prestopili v višjo gimnazijo; za učence, kateri so vstopili v I. a. razred, bila je slovenščina le fakultativna, če je bila tudi njihova materinščina. — Učencev je letos v tej gimnaziji bilo v začetku 625, koncem leta 571, tedaj 69 dijakov več od lani; zato so v prvih 3 razredih spodnje gimnazije bile paralelke. Kranjcev je bilo 511, izmed teh 129 Ljubljančanov, iz druzih cislajtanskih dežel 55, — iz Translajtanije 9 in 2 iz ptujih dežel. Materinščina je 434 dijakom bila slovenščina, 131 pa nemščina; materinščina 12 dijakom bili so drugi jeziki. Posebno bogata je ljubljanska gimnazija na štipendijah, kajti štipendistov bilo je 104, ki so uživali štipendij v znesku 7454 gold. 11 krajc. — Profesorji višje gimnazije so na obrtnijski napredovalni šoli podučevali 142 učencev.

„Programm des k. k. Obergymnasiums in Rudolfswert.“ To poročilo prinaša na čelu slovenski spis prof. Franca Brežnika: „O Sokratovi metodi s posebnim ozirom na Platonovega Menona in o pojmu“; s tem člankom hoče profesor Brežnik dokazati, kako se dá Sokratova epagogična ali induktorična metoda sploh porabiti, da se prispe do najvažnejših toček v pojmoslovji. Ena prvih nalog gimnazijalnega poduka je, da se mišljenje izuri in okrepi, razum razbistri in ojači, v obče da se vzbudi in utrdi samostalno duševno delovanje. — Učilo je na tej gimnaziji, kateri vodja je Jan. Fischer, 14 profesorjev, med katerimi 4 očetje reda sv. Frančiška. — Učencev je štela koncem leta 175; od teh je 154 Slavjanov in 11 Nemcev po materinščini. Štipendistov je tukaj bilo le 13. Slovenščina se je kot obligaten predmet učila v vseh 8 razredih, in sicer v spodnji gimnaziji po 3 uri, v zgornji pa 2 uri na teden. Veronauk učil se je na spodnji gimnaziji slovenski, na zgornji gimnaziji nemški po 2 uri na teden. S to gimnazijo je tudi bila zvezana obrtnijska šola, na kateri podučuje 6 gimnazijskih učiteljev. Obiskavalo je to šolo koncem leta 44 rokodelskih učencev.

Hvalevredno je, da v obeh teh gimnazijskih poročilih nahajamo tudi vprašanja, ki so jih dobili osmošolci pri maturi, da vidijo njihovi nasledniki, kakošna vprašanja jih čakajo, ko pridejo do mature.

Radovedni smo, koliko več pravic bode prihodnje leto dobila slovenščina na naših gimnazijah.

Ozir po domovini.

Bled. *)

Zgodovinska črtica.

Po Valvazorji in Dimitzu spisal J. L.

Ni dvombe, da ne bi bil ta prelepi kraj znan uže starim Rimljanom. Ne govoré sicer oni izrečno o njem, al gotovo je, da so Rimljani v tej okolici bivali, kajti še dandanes se pri Bohinjski Savi nahajajo ostanki fužin iz rimljanskih časov. Nekateri celó trdijo, da so v teh krajih Rimljani svoje orožje izdelovali. **)

Da-si ljudskim pravljicam ni zgodovinske resnice pripisovati, vendar se pa more reči, da imajo nekatere ljudske pripovedke nekoliko zgodovinskega jedra. To utegne veljati tudi o sledeči pravljici, ki se po Gorenjskem pripoveduje. Na blejskem jezeru je namreč bil uže v starodavnih časih pogansk (ajdovsk) tempelj, do katerega je bil lesen most napeljan. Po tem mostu so smeli hoditi samo poganski svečeniki (duhovniki) in pa oni, kateri so darove prinašali. O kresu so se tù z ognjem (kresom), petjem in plesom praznovali ajdovski prazniki.

Kakor so dobili brižinski škofje v last Loko in okolico njeno, tako so podarili nemški cesarji Bled briksenskim ***) škofom. K tej podaritvi so pridružili kasneje še vse gozdove med obema Savama, to je, vso bohinjsko stran, ali prav za prav vso njeno porečje med bohinjsko in dolinjsko Savo. Al briksenski škofje niso tako dobro skrbeli za svojo novo pokrajino kakor brižinski, vlekli so marveč iz nje samo koristi, to je, one naravne zaklade, katere daje gozd, reka in jezero, lov in ribštvo. Da bi se iz obširnih gozdov preorale njive in naredili travniki, ter zidale hiše in vasi, za to se briksenski škofje niso brigali. Vendar pa gre tem gospodom čast, da je briksenški škof Hugo ustanovil prvi samostan na Kranjskem. Samostan se je zval „Cruskilach“ (skoro gotovo „Hrušklje“, v „Hrušklјah“ — Birnbaumergegend) in je bil nekje v Bohinji. Sam ustanovitelj se je bil va-nj podal in tu svoje življenje sklenil. Koliko časa je pa ta samostan obstal, kedaj so ga opustili, — to se pa ne vé.

Slavni kranjski zgodovinar Valvazor ne vé mnogo o Bledu povedati. Ko govorí o farah, omenja sicer tudi cerkve Matere božje na jezeru in blejske fare. Cerkev na jezerskem otoku, o kateri Valvazor prinaša tudi sliko, je bila uže takrat imenitna romanska cerkev. Kdaj in kdo je to cerkev sezidal, Valvazor ne vé povedati. Prej ko ne so jo zidali briksenski škofje kot prvotni lastniki teh krajev. Če je poganski tempelj uže prej na tem mestu stal, sezidali so potem najbrže iz njegovih ostankov cerkev Materi Božji posvečeno. Da so pa omenjeni škofje to cerkev utemeljili, je zato verjetno, ker so oni imeli pravico nastavljati duhovna, ki je tu na otoku službo Božjo opravljal — vsaj o Valvazorjevih časih pred 200 leti še.

Ko Valvazor te cerkve omenja, pripoveduje tudi po svoji priljubljeni navadi o nekem puščavniku, ki se je bil v kočo pri cerkvi naselil ter ljudí z vražami, razlaganjem prikazni itd. motil in se od tacega prislužka živel. To pa je bilo dotičnemu kaplanu Gregoru Purnel-u in veri več ali manj v škodo, zato ga je bil s pomočjo kmetov izpodil iz njegove puščave.

Govoreč o fari blejski, ki je pa spadala pod ljubljansko škofijo, nam Valvazor leta ustanovljenja tudi ne imenuje. Poddružnic pa je štela ta fara 7 v njegovi dôbi.

Razen teh cerkvenih zadev nam Valvazor pripoveduje, da se je ljudstvo v tej okolici takrat posebno z izdelovanjem lesenih posód pečalo. Ljudstvo je bilo zdravo in čvrsto, zlasti so slovele ženske. Zato so radi ženske iz te okolice za dojke (ame) jemali.

O tukajšnjem gorskem studencu — toplicah — nam uže Valvazor pripoveduje. Al v njegovi dobi ga je dal grajščak blejski Weidmannsdorfer s tem zagrebsti, da je jezersko vodo va-nj napeljal. Vzrok temu je bil po Valvazorju ta, da se je hodilo preveč grajščakovih prijateljev in znancev kopat. Da ne bi mu bilo treba teh ljudí vedno pogostovati ali da ga ne bi bili v njegovem poslovanji mudili, dal je studenec uničiti s tem, da je jezero va-nj napeljal (?).

Na blejskem gradu so tudi za časa turških vojsk krese užigali, da so ž njimi dalje na okrog naznanjali neprijetno novico, da je zakleti sovražnik krščanstva v deželi. Taki kresi so se užigali po vseh večih gorah po Kranjskem.

Ko je bil leta 1510. (24. in 26. marca) na Kranjskem in po sosednih deželah strahovit potres — najhujši, kar jih je pomniti — podrl se je bil tudi blejski grad. *)

(Dal. prih.)

*) Ravno zdaj, ko največ domačih in tujih gostov dohaja v Bled, kateremu po pravici gré naslov „kranjske Švajce“, utegne o pravem času na svitlo priti ta zgodovinska črtica.

Vred.

**) O starodavnih poganskih grobéh in gradovih med Bohinjsko Belo in Bistrico pripoveduje uže Valvazor, ko govori o kranjskih „naravnih posebnostih“.

***) Briksen je mesto na Tirolskem.

*) V Ljubljani se je bilo takrat porušilo več stolpov, hiš n pa nemška cerkev.

Izlet na Grintovec.

Prelep in za kak izlet prevabljiv bil je 19. dan t. m., da bi bil mogel domá tičati; vprašanje je bilo samo, kam bi jo mahnil. Tu se mi izbudí dobra misel v glavi, zopet obiskati sivega Grintovca.

Brez dolgega obotavljanja pospravim v torbico in botaniško škatlo za potovanje najpotrebnejših reči in zadenivši ji križem čez ramena, jo vdarim v najhujši vročini o poludne čez naše hribe v Kokro, kamur jo v polutretji uri ves poten primaham. Ondi naletim pri gostoljubnem gosp. župniku, svojemu prijatelju, na prav veselo družino, ki je ž njim vred še le obedovala. Bile so tri mlade gospice: dve Tržačanki, ena pa s Predvora, ki so, da bi se malo zvedrile, peš prišle v Kokro in v Robu, v znožji Grebena, nabirale gorske cvetlice. Največ so natrgale baguljnika (Rhododendron hirsutum) in pa kranjske astrancije (Astrantia carniolica), katerih Tržačanki prej gotovo niste videli, kajti z neko vidno radostjo ste jih ogledovali, rekši, da jih koj pošljete po pošti v Trst. Le prehitro mi je potekel čas v tej veseli družbici; a ločiti sem se moral, ker imel sem prehoditi tisti dan še dolgi pot do planinske koče.

Prišedši do Suhadolnika vidim stati pred hišo čvrstega možaka, namenjenega z dvema kozama ravno odriniti na planino; njemu se pridružim tudi jaz in tako greva zdaj skup, kar mi je prav prilično in kratkočasno bilo. Po poti gredé izvem od njega, da je on oskrbnik nove planinske hišice in da hribolazcem z marsičem postreči more. In zares! ko o večernem mraku prisopihava do planinske koče in poleg nje zidane hišice, odpre mi vrata, pelje me va-njo in koj mi ponuja vina, piva v steklenicah, ali pa, če mi je ljubo, napravi mi tudi mlečne kave. Ker sem bil močno že-

*

jen, izvolim si piva, ki je bilo prav izvrstno, in mojemu suhemu grlu jako po volji.

Oglejmo si zdaj malo to planinsko hišico, katero je dala sezidati družba Kapelskih hribolazcev, kar pové zlati napis nad durmi, ki se glasí: „Frischauf-Haus, erbaut vom Zweigvereine Eisenkappel des österreichischen Touristen-Club im Jahre 1878.“ Nevoljen, jako nevoljen postanem čitavši ta napis, a ne zato, ker je nemški — vsaj, če Nemec stavi poslopje, ima tudi pravico, po svoje si napraviti napis — ampak prevzela me je nevolja zato, ker v mnogih rečeh mi domačini še le potem kaj storimo, ko nam tujci tako rekoč s prstom ali celó z dejanjem pokažejo! Kedaj, mislil sem si, bo oživéla tudi med Slovenci enaka družba, katera bo stavila enaka poslopja po naših lepih planinah, da bi se ne vrivali nam povsod tujci. Pa — rad bi nekaj rekel, a bolje je, da molčim.

Poslopje stoji prav na primernem mestu in je krog in krog z remeljni ograjeno. Razdeljeno je v vežo, v kateri je železno ognjišče, in pa v dvoje sob, katerih manjša je spalnica za ženske, možkim pa so ležišča napravljena čez in čez pod podstrešjem na pričnah, nastlanih s senom, tako, da 20—25 popotnikov lahko prenočí. V veliki sobi stojí dolga miza z enako dolgim stolom na vsaki strani, katera ima tri miznice za razne reči: v eni so prtički in rjuhe, v drugi krožniki, žlice, noži in vilice, v srednji pa velika knjiga, v katero obiskovalci Grintovca svoja imena in druge opombe zapisujejo. Nad mizo visi velika svetilnica, na steni pa zrkalo in pravila te hišice v okviru. Kedor prvikrat stopi v to poslopje, plača 30 krajc. vstopnine, in če v njem prenoči, še 40 kr., ženska pa plača za prenočišče 70 krajc. Ker mi je Jože Polajner — tako je varuhu imé — dovolil spati v sobi za ženske, plačal sem okrogel forint, katerega sem mu prav rad stisnil v roko, kajti na postelji sem se dobro odpočil in naspal. Jože je jako postrežna duša. Marsikateri zapiše v veliko knjigo poleg svojega imena še očitno pohvalo hišnega varuha, katera mu tudi po vsi pravici gre.

Napravil mi je zarano zjutraj mlečno kavo, se vé s kozjim mlekom, katero mi je samo borih 15 soldov zaračunal. Pivo prodaja steklenico po 45 krajc., po čem pa vino, ne vem, ker ga nisem pil. Rad bi me bil spremljeval tudi na vrh Grintovca, al ker mu povem, da grem najrajši sam, ker bom nabiral živalic, ostane v hišici, čakajoč me na povratu.

Tačas, ko mi je kavo pripravljal, otepal sem okoli pastirske koče „lesjaka“ (Aconitum Napellus), katerega je tu, pa tudi doli v Suhadolnikovi dolini, vse plavo. Dobil sem na njem Hypera palumbaria in pa Oreina liturata.

Po zajutrku stopam polagoma po rebru Grintovca preobračevaje tu in tam odjenljivo kamenje, pod katerim sem pobiral Feronia Jurinei, Welensii, Ziegleri, unctulata, razne rilčkarje in proti vrhu tudi enega Cychrus Schmidti. Največ pa nabral sem polžkov, ki so bili: Helix rupestris, Schmidti, phalerata, leucozona var. ovirensis in pa Clausilia commutata. Posebno lepo in bogato nabirko bi imel rastlinoljub ali botanik, ako bi v tem času se potrudil stopiti na Grintovec.

Ko so v nižini in po polji cvetlice uže pod koso padle, ali pa po večem uže odcvetele, se razcvetajo zdaj po Grintovcu razne, med njimi nekatere prav zanimive rastline v najlepši krasoti.

Pot na to lepo planino ni tako težaven, še manj pa nevaren, kakor si morebiti kedo domišljuje. Od velike ceste do Suhadolnika je vožen, od tam v dolino pod Grintovec prav zložen gozden pot. Iz doline se vije naprej skozi lozo, potem pa med skalovjem dobra stezica do planinske hišice; od ondod pa se začne prav križev pot proti vrhu, to je, od planinske koče do temena Grintovca, zaznamovan ti je z rudečimi križci, ki so prav pogosto po večih kamnih namalani, kako ti je hoditi, da ne zaideš. Če ni kedo popolnoma slep ali preveč brljav, nikakor ne more pravega pota zgrešiti. Pred 14 dnevi ste bili dve ženski, mati in mlada hčerka, vrh Grintovca.

Prej ko se od tega velikana kamniških planin ločimo, poglejmo še malo, kakošni so njegovi skladi. Če si ga mislimo od severa proti jugu navzdol prerezanega, videli bi v znožji, zlasti na desni strani pota v Suhadolnikovo dolino zeleni porfir ali diabas, vsi drugi nasadi nad njim pa so halinski.

In tako sklenem svoj popis s pesnikovimi besedami, ki pravi:

Na goro, na goro, na strme vrhé,
Me kliče, me miče, me vabi srcé.

Na Šenturški gori 21. julija.

S. Robič.

Mnogovrstne novice.

* *V Bosni in Hercegovini* je novo številjenje prebivalcev in živine dokončano. Našteli so 43 mest, 31 trgov, 5054 vasi, 189.662 hiš, 1 milijon in 158.440 prebivalcev (607.789 možkih, 550.651 žensk), med temi je 496.761 pravoslavnih, 448.613 mohamedancev, 209.391 katoliških kristijanov, 3426 judov in 249 drugovercev. Dalje našteli so 158.034 kónj, 413 mul, 2721 oslov, 761.302 goved, 775 bivolov, 839.988 ovac, 522.123 kóz, 430.354 svinj in 111.143 panjev bučel.

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

8. seja 5. dne julija.

(Dalje.)

Dr. Poklukar se oglasí tako le: „Ta stvar je vsa provocirana, kajti zaupnice želí le ona stranka, kateri se menda dozdeva jako potrebna. Da se je ustanovila podporna zaloga za reserviste, to je ukrenila še prejšnja národna večina deželnega zbora, in koliko je pri tem imela opraviti, dovolj kažejo akti. Izvanrednih „zaslug“ pa pri tem delu ni bilo nobenih; zaradi tega je zaupnica nepotrebna in jaz sem odločno proti njej. Ako jo votira današnja večina deželnega zbora, potem se tudi dobro vé, da ona ne zastopa večine „kranjske dežele“.

Poslanec Navratil podpiraje predlog Svetčev govorí tako-le: „Tudi jaz se odločno upiram, da bi se sprejel od odseka nasvetovani predlog. Ako bi se imela komu izreči zahvala, bi to bilo jedino le dr. Bleiweisu, kateremu je slovenski narod v istini mnogo hvaležnosti dolžan, narod, ki ga imenuje svojega očeta. Gospod deželni glavar, katerega uradniške sposobnosti nikakor nočem zanikavati, ni sam ustanovil teh zakladov, nego je to storil v družbi z deželnim odborom, in zatorej mu ne gre nobena posebna zahvala. Ako imamo komu zahvalo dajati, je gotovo to treba našemu presvetlemu cesarju, kateri nas neprestano obsiplje z darovi, — vladarju, kateri je zdaj vrle može poklical v ministerstvo, ki se z vspehom trudijo izpolnovati cesarjeve besede: „naredite mir med mojimi narodi!“ Hvalo bi nadalje imeli izreči sedanjemu ministerstvu, ki pošteno deluje na to, da bi v Avstriji zavladala mir in sporazumljenje; takisto smo dolžni svojo zahvalo izreči

tudi našemu gosp. c. k. deželnemu predsedniku, ki v smislu te spravljive vlade naši deželi dela na korist. Gospod deželni glavar naj mi z akti dokaže, da v istini ljubi od cesarja priznane Slovence, naj mi pokaže častna odlikovanja slovenskih občin, potem bodem tudi jaz glasoval, da se mu izreče zahvala kranjske „dežele“.

Dr. Schaffer hvalisa deželnega glavarja spretnost in delavnost, in pravi, da se hoče glavarju le tako „v obče“ izreči zahvala.

Zdaj dr. Zarnik poprime besedo: „Gospoda, ako bi gosp. deželni glavar ne bil strankarsk mož, bi jaz ne imel ničesar zoper to, da bi se mu izrekla zahvala. Toda tukaj vam gre za strankarsko zahvalo, katero hočete dati svojemu vodji, a ne toliko deželnemu glavarju. Ko smo mi imeli večino v deželnem zboru, nam ni nikdar prišlo na um, izrekati dr. Bleiweisu zahvalo kranjske dežele, in sicer zaradi tega ne, ker smo taktni in nismo hoteli predlagati zahvale možu, ki je strankar, kateri je naš vodja. Mi tudi nikdar nismo napravljali takih škandalov, kakor ste jih vi v tej slavni zbornici. Ozrimo se na čas, ko je dr. Bleiweis več kakor pol leta namestoval deželnega glavarja, katerega vse posle je tudi vseskozi vestno in temeljito opravljal. Tedaj je za to svoje službovanje imel dr. Bleiweis dobiti 1500 gold. nagrade. Nasvetovalo se pa je, naj se mu za mnogi trud dovoli 500 gold. In kaj je takrat rekel eden vaših vodij, katerega je nekdaj „Tagblatt“ imenoval „den markigen knorrigen Kromer“? Dejal je širokoustnež: „noch den Baronstitel soll er sich holen“; poleg tega ga je pa še drugače napadal zeló nesramno. Gospôda, to je bil škandal, katerega je učinil vaše stranke mož, in katerega poprej v deželnem zboru kranjskem nismo nikdar doživeli. Jaz deželnemu glavarju gotovo njegovih zaslug ne jemljem, a taktno ni bilo od vas, predlagati njemu zahvalo, zato ne, ker je strankarsk mož.“

Poslanec Svetec: „Gosp. dr. Schafferju sem za njega izjavo zeló hvaležen. Jaz sem prej samo sumil, kar je zdaj dr. Schaffer sam na polna usta povedal, da namreč gospodje one stranke nočejo „deželne“ zahvale votirati gosp. deželnemu glavarju za njegovo oskrbovanje zaklada za reserviste, nego da jim je namera to izvršiti kakor strankarsko demonstracijo. Zatorej mi je tem odločnejše protestirati proti vsakemu takošnemu priznanju.“

Dr. Schrey pravi, da je narodna stranka dosegla svoj namen v današnji debati ter vihtela kadilnico svojemu možu.

Dr. Vošnjak odgovorí tako-le: „Meni se je zgolj čuditi, kako more stati v predlogu „den Dank des Landes Krain“. Ta večina vendar ne zastopa večine prebivalcev „kranjske“ dežele! S kakošnimi nelegalnimi sredstvi, s kakošnim vladnim pritiskom se je napravila današnja večina pri volitvah leta 1877., to je vsakemu znano. Ta večina nikakor ni zastopnica večine prebivalstva kranjske dežele, nego le večine v deželni tabli vpisanih velikih posestnikov in neke klike v mestih in trgih, katere kandidatje so z vladnim pritiskom prišli v zbor. Narodna stranka je pri verifikacijah teh volitev leta 1878. deželnega zbora nelegalnost dovolj jasno dokazala. Mi smo vlado prosili, naj razpusti ta zbor in naj se razpišejo nove volitve, potem se bode še le pokazalo, kdo ima pravo večino. Zaradi podkupa pri volitvi v sedanji zbor so se celó vršile sodnijske preiskave, a prejšnja vlada je napravila justico za hlapčevalko političnim namenom sedanje večine deželnega zbora.“

Poslanec Luckman trdi, da sta dr. Poklukar in dr. Vošnjak v odseku glasovala za predlog, kar pa zdaj oba odločno zanikavata.

Dr. Poklukar mu odgovorí, da je proti govoril in proti glasoval. Dr. Vošnjak pa odločno trdi, da je tudi on proti glasoval in pri tem še rekel: „Letos gospoda kaj radi dajejo „znamenja pridnosti“.

Poročevalec vitez Vesteneck po vsem tem poprime besedo in priznava istino, da je dr. Poklukar proti govoril in proti glasoval, a trdi, da dr. Vošnjaka ni bilo pri glasovanji. (Dr. Vošnjak zavrne govornika z besedami: To je laž!) Nadalje graja vitez Vesteneck poslanca Navratila, da je v debato vpletel osobo cesarjevo, kateri je ravno svoje zaupanje deželnemu glavarju izkazal s tem, da ga je zopet na to mesto poklical. Konečno omenja, da ni ustavoverna ni narodna stranka ne bodete delali zgodovine kranjske za l. 1880., kajti prava zgodovina se dela sama, in ta bode ime Kalteneggerjevo z zlatimi črkami zapisala v svojo knjigo. (Viharno oporekanje narodnih poslancev.)

Predsednik dr. Bleiweis dá potem na glasovanje Svetčev predlog: „naj se o odsekovem predlogu prestopi na dnevni red“, ki je bil z 18 glasovi nemškutarjev zavržen. Zdaj vsi narodni poslanci zapusté zbornico, da ostanejo le nemškutarji, ki potem odsekov predlog sprejmo.

Na to pride deželni glavar vitez Kaltenegger v dvorano, prevzame zopet predsedstvo ter se za sklep zahvaluje z dostavkom, da votirana zahvala ne gre njemu samemu, temveč tudi deželnemu odboru.

Poslanec Potočnik poroča v imenu gospodarskega odseka o načrtu postave zastran obzemlja ljubljanskega močvirja, ki se potrdi. — Potrdita se dalje računska sklepa zemljiško-odveznega zaklada in normalno-šolskega zaklada za leto 1878. in 1879.

Občini Col se dovoli odpis 106 gold. 32 krajc. normalno-šolskega zastanka. Prošnja šolske občine cerkniške za podporo o šolski stavbi pa se zavrne. Potrdé se dalje računski sklepi bolnišnega, porodišnega, najdenišnega in norišnega zaklada, potem deželno kulturnega zaklada za leto 1878. in 1879. in konečno proračuna deželno-kulturnega zaklada za l. 1880. in 1881.

Deželni zbor štajarski.

Na vprašanje slovenskih poslancev zarad slovenskega uradovanja je ces. namestnik odgovoril, da mu je od visokega ministerstva došel nalog izreči: da si bode vlada prizadevala z ozirom na potrebščine kolikor mogoče vstrezati željam Slovencev, zato bode vlada porabila vsakošno priliko, da opazuje in presojuje dejanske potrebščine slovenskega prebivalstva na Štajarskem ter da ne bode nikdar opuščala storiti, kar koristi države zahtevajo. Prav za prav so to gole besede, podobne onim, katere smo slišali uže takrat, ko je Schmerling, Lasser, Stremayr itd. ministroval — piše „Slov. Gosp.“ — vendar se čedalje bolj kaže, da so časi ministrov Lasser-Auersperg-Stremayr minoli. Treba je le, da se potem Slovenci povsod tudi ravnamo. Vlagajmo torej le slovenske vloge, a zahtevajmo tudi slovenskih odgovorov! Pravico imamo do tega. Nihče nam je krčiti ne sme.

Vkljub tehtnim ugovorom je obveljal predlog finančnega odseka, naj koncem letošnjega leta neha podkovska šola in se prodá šolsko poslopje z dotično opravo. Zagovornike tega predloga je vodila misel, da se s tem odlokom prihrani deželi mnogo stroškov, kovači pa, ki hočejo pravico podkovskega mojsterstva doseči, naj se, če so Nemci, podadó na Dunaj v podkovsko šolo, — če pa so Slovenci, naj gredó v pod-

kovsko šolo v Ljubljano se podkovstva učit, da dobijo dotično diplomo.

Kako zeló uže tudi liberalcem presedajo po njih leta 1869. za ljudske šole skovane postave, kaže v tukajšnjem zboru sprejeta resolucija, po kateri se deželnemu odboru nalaga, studije delati o tem, kako bi se po spremembi deželnih šolskih postav ali pa na administrativni poti velikim stroškom moglo v okom priti; o tej zadevi odbor prihodnjemu zboru nasvete stavi.

Deželni zbor tirolski.

Poslanec Greuter je svoj predlog o zboljšanji kmetijskega posestva med drugimi podprl s temi razlogi: Kmetíje so se od leta 1870. do 1875. še za novih 297 milijonov gold. zadolžili. Prejšnji državni zbor ni za povzdigo kmetijstva skoro nič storil. Razkosovanje zemljišč, čedalje več krčem, pohišno kramarstvo: vse to razdeva kmetijstvo. Med kmeti je čedalje manj denarja. Hranilnice jim ne pomagajo, ker niso več šparovke, kar bi imele biti, ampak so špekulantinje, ki terjajo čedalje veče obresti (činže).

Deželni zbor goriški.

Sedma (zadnja) seja 1. julija t. l. ob 3. uri popoldne. — Vsi poslanci nazoči, samo gosp. namestnik De Pretis ne. V imenu deželnega odbora stavi dr. Abram te-le predloge: Deželni zbor se zahvaluje Nj. veličanstvu, vladi, državnima zbornicama in ces. namestniku za podporo naklonjeno naši deželi v hudih stiskah tega leta. — Potrdila se je garancija deželnega zaloga za predplače iz državnega zaloga v omenjenih stiskah. — Poslanec Jonko bere interpelacijo zadevajočo poprave na državni cesti v Soški dolini. — Poslanec Faganel je ponovil, pa potlej umaknil svoj v 5. seji podani predlog, da naj bi, kdor služi zunaj domače vasi, plačaval zaslužku primerno davščino v domačo občinsko denarnico. — Prošnje so bile mnoge uslišane, druge spet ne. Dovoljenih je med drugim 300 gold. za nek most na gorenjem Krasu. Cesta iz Medane v Mušo čez Preval bo skladovna. Za cesto od Želina do kranjske meje (na Cirkljanskem) je 1000 gold. dovoljenih; 1000 gold. za cesto v kobaridskem Kotu proti Breginju; 1000 gld. za cesto med sv. Lucijo in Kozariščem. — Cesta iz Zagraja skozi Rubije, Savodnje, Štandrež v Gorico bo skladovna. Za cesto med Pevmo in Kojskem je dovoljenih 1500 gold. — Za most čez Idrijico je odločenih Šebreljski občini 300 gold. — Za poravnavo klanca med Mataúnom in Naklom je odmenil dež. zbor 2000, za cesto od Skopega skoz Dutovlje proti Občini 1000 gold. — Za starinski muzej v Ogleji za l. 1881. 150 gold. — Dvema uradnikoma je dovolil zbor vsakemu 100 gold. podpore; dvema praktikantoma pa adjutum povišal. — Za novi most čez mejno reko Idrijo pri Medeji (v Lahih) je dovoljenih (za ll. 1880. in 1881.) 5000 gold. — Rešena sta proračuna glavnega zaloga za uboge in deželnega zaloga za l. 1880. (poročata posl. Kocijančič in dr. Tonkli). Dalje je predlagal finančni odsek četvero sem spadajočih reči, in sicer, nekaj zastran načina, kako se ima pobirati davščina od vina in deželna užitnina; nekaj zastran bolnišničnih stroškov in dotičnega obračuna s tržaškim magistratom in slednjič to-le: „Pooblasti se deželni odbor, da izplača 1000 gld. letne podpore c. k. kmetijski družbi goriški le tedaj, ako se ona dogovori ž njim zastran poprave poslopij na društveni kmetiji, katera služijo zdaj slovenskemu oddelku deželne kmetijske šole, tako, da bo poravnava ugajala deželnim interesom". Kar se tiče užitnine, oglasil se je prvi vladin zastopnik ter omenil, da naj bi se poravnalo razmerje med užitninskimi dokladami od vina in od piva po volji vladini. Poročevalec dr. Tonkli je zagovarjal odsekov predlog. O nadrobni razpravi se vname živahna debata zastran podpore 1000 gold., ki naj bi jo deželni odbor pogojno izplačal kmetijski družbi. Grof Coronini nasvetuje, naj bi se omenjeni znesek plačal brezpogojno; dr. Tonkli pa našteva vzroke, zakaj je pogoj v finančno-odsekovem predlogu na pravem mestu. Na zadnje je obveljal odsekov predlog. — Zoper znesek 13.000 gold., ki jih dežela plačuje za kmetijsko šolo, vstavljal se je poslanec dr. Maurovič, češ, da kmetijska šola ni dosedaj praktično nič koristila, in trdi, da bi bilo bolje, da bi se učenci pošiljali sè stipendiji na druge kmetijske šole. Proti temu govorijo poslanci Gasser, Dettori, Deperis, Pagliaruzzi in poročevavec dr. Tonkli. Potrjeni so vsi odsekovi predlogi in odobrena vsa finančna postava za l. 1880. po odsekovih nasvetih. Glavno strašilo letošnjega zborovanja ni strašilo letos nikogar; to je uravnava dolenje Soče, oziroma, povračilo 800.000 gold., za katero bi imela dežela prevzeti poroštvo. Vsa ta stvar je odložena za prihodnjo sesijo. Med tem naj deželni zbor studije dela in pripravlja, česar treba. — Proračun deželnega zaloga za leto 1871. se je potrdil brez posebnih ugovorov. Doklade dotične znašajo: na skupni znesek vseh neposrednjih davkov 12%, na vžitnino od vina in mesá 20%, na žgane pijače 50%; 1 gold. na vsak hektoliter nadrobno potočenega piva. Ponovljeni so tudi vsi tisti sklepi, ki so bili sprejeti o razpravi deželnega budgeta pro 1880. Sprejet je dalje predlog zastran eventualnega povišanja doklad k izravnim davkom z ozirom na vpeljavo novega zemljiščnega davka. — Deželnemu odboru je naročeno, da napravi prošnjo do visoke vlade za odpust davka v vinskih krajih zavoljo tega, ker je preteklo zimo veliko trt pomrlo Še neke druge malenkostne reči je zbor rešil in potem je glavar sklenil sejo in sejno dobilo s primernim kratkim ogovorom in z „evviva"- in „živio"-klici Nj. veličanstvu Francu Jožefu I.

Naši dopisi.

Z Dunaja. — Ker vidim, da je „Novicam všeč bila pesmica, katero sem jim poslal iz tukajšnjega zabavnega časnika „Cri-Cri", pošiljam jim danes par zastavic, da ljubljanski ustavoverski nemčurji vidijo, kako njih brklarije sodijo pošteni Nemci. Pod naslovom „Liberale Schlagworte" beremo to le:

Was nennen die Liberalen „Sprachenzwang?"
Wenn man dem Ungarn sein Eljen, dem Croaten und Slovenen sein Živio, dem Čechen sein Slava, dem Südtiroler sein Evviva missgönnt und die Monarchie nur dann für „gerettet" erklärt, wenn alle Völker unisono und mit Begeisterung: „Vivat Herbst!" und „Hoch Schmerling!" rufen werden.

Was heisst „Boden der Verfassung?"
So heisst jenes kleine, aber ergiebige Stück politischer Schlaraffenerde, auf welchem bisher Minister-Portefeuilles, Verwaltungsraths-Stellen, eiserne Kronen, Eisenbahn-Concessionen und andere niedliche Spielzeuge wild wuchsen, daher es begreiflich erscheint, dass viele Verfassungstreue diesen fruchtbaren „Boden der Verfassung", auf dem es bisher keine Missernte gab, nur ungern verlassen wollen.

Was versteht man unter „Clerikal“?

Clerikal nennt man Diejenigen, welche im Gegensatze zu den Liberalen aus ihrer politischen Stellung niemals ein Geschäft machen.

V Ptuji. — Uradovanje slovensko v cerkvenih zadevah sklenili so tirjati duhovniki ptujske, veliko-nedeljske in završke dekanije zbrani na shodu (konferenciji) v Ptuji, dalje pa duhovniki dekanije Podravske zbrani v Hočah. To je času popolnem primerno. Narodi slovanski v Avstriji zahtevajo svoje narodne pravice. Treba je, da tudi v cerkvenih zadevah preneha 100letno nemško birokratstvo. Na Slovenskem oznanujejo duhovniki Kristusa v slovenščini, spovedavajo slovenski, katehizirajo slovenski, zakaj bi tedaj vse drugo moralo biti nemško? Le nevednost, nesposobnost poleg nedostojne mržnje in grdega renegatstva more protiviti se toliko opravičenim, koristnim in potrebnim narodnim zahtevam Slovencev! — Tako se piše „Slov. Gosp.“ Kaj pa gospodje na Kranjskem, Goriškem, Tržaškem in sploh na Slovenskem?

S Šenturške gore 21. jul. R. — Danes popoludne vsula se je med dežjem gosta toča razne debelosti, po večem debela ko lešniki; padala je pa vmes tudi orehom in kurjim jajcem podobna. Take toče svoje žive dni nisem videl, dasi na starosti uže pet križev in eno kljuko z letom povrhuštejem. Rožljala je dobro četrtinko ure ter mi dva okna potrpnila; da tudi drevja in polja ni božala, mi ni treba praviti, vsaj stari pregovor pravi: „toča škoduje, če bi jo tudi v mehu čez polje nesel“. Sreča, da so ljudje ječmen, rž in pšenico uže poželi. — Od Kamnika proti Brdu in Moravčam je pa bojda še hujše razdevala, ker vsi hribi so še zvečer beli bili. So to pač pasji dnevi, da Bog pomagaj!

Št. Jernej na Dolenjskem 20. julija. — Danes smo imeli tukaj tako vesel in slovesen dan, da tacega naša okolica še ne pomni! Obiskal nas je na svojem potovanji visokočastiti ces. kr. deželni predsednik gospod Winkler. Vredno sprejeti preblagega gospoda olišpal se je Št. Jernej kar koli je mogel: s stolpa in hiš so vihrale cesarske in deželne zastave, maji so bili postavljeni, možuarji so pokali in slavolok z napisom: „Pozdravljen gospod cesarski namestnik“ se je odlikoval. Naproti mu je šla duhovščina in pa šolska mladina z učiteljstvom in šolsko zastavo, v rokah zelene lipove vejice držeča. Ko se od Kostanjevice pripelje mili gospod, da ogleda po toči poškodovane kraje, pokloni se mu gosp. župnik Vovk in ga pozdravi z daljšim ginljivim ogovorom, in ko omeni, s kako prisrčno radostjo je narod čul Najvišje imenovanje njegovo za deželnega načelnika, zagrmeli so iz ust šolarjev in vseh druzih navzočih navdušeni „živio-klici“. Potem nastopi nadučitelj gosp. Sajè in tudi v slovenskem jeziku pozdravi gospoda predsednika v imenu svojih tovarišev učiteljev, ter ga prosi šoli preblage njegove naklonjenosti. Ljubeznjivo se gospod predsednik zahvaluje obema govornikoma. Spremljan od velike množice, med katero je bil tudi c. kr. okrajni glavar g. Schönwetter, deželni poslanec g. Pfeifer, srenjski odborniki in drugi, gre v šolo, kjer v 3. razredu dá nekoliko učencev izpraševati. Kakor so mu bili odgovori všeč, tako tudi „cesarska pesem“, katero so otroci navdušeno zapeli. Preblagi gospod so razodeli svojo zadovoljnost rekši, da je „šola v prav dobrih rokah, in to je vselej tam, kjer med duhovščino in učiteljstvom kraljuje lepa sloga, kjer drug druzemu pomaga in se v šoli ne podučuje samo, temuč tudi izrejuje.“ Po obedu v gostilnici Zagorčevi, med katerim so zopet možnarji pokali, se je okoli 5. ure popoldne gospod predsednik, ki si je hipoma vsa srca pridobil, poslovil od nas in v Novomesto odpeljal, spremljan od c. kr. okrajnega glavarja Ekelna in druzih gospodov. Mi pa zdaj vsak dan Boga prosimo, naj nam mnogo let na Kranjskem ohrani visoke časti vrednega deželnega predsednika gosp. Winklerja!

Iz Ljubljane. — Da je potovanje c. kr. deželnega predsednika gosp. Winklerja, ki je hotel sam videti po toči poškodovane kraje na Dolenjskem, v istini bil slavni obhod, pričajo nam mnoga poročila v časnikih slovenskih in celó v „Laibacherici“, katera, če tudi „ustavoverci“ naši pisano gledajo predsednikov „Triumpfzug“ po Dolenjskem, sijajnega in prisrčnega sprejema v Novomestu ni mogla zatajiti in je v 169. listu, čujte! celó transparenta s slovenskima napisoma:

Slava cesarju!
Ki izvolil Te nam,
Slovenca Slovencem načelnika sam!

in pa

Slava!
I tebi, ki imaš srcé
Pravico in ljubav čuteče za vse.

In vse to, piše Novomeški dopisnik po vsej pravici, ni hinavstvo, ampak čist izraz srčnega čutja.

— (*V seji mestnega odbora 23. dne t. m.*) je bilo sklenjeno, 50. rojstni dan presvitlega cesarja Franca Jožefa, ki pade na 18. dan avgusta, s tem slaviti, da se mestnim ubogim ta dan razdelí 200 gold. miloščine. — V seji je odbornik Regali utemeljeval svoj predlog o zidanji nove kosarne; za najbolji prostor tej mestni kosarni je imenoval senožet v Pruljah, ki bi se cenó kupila, in kjer bi kosarna marsikak dohodek naklonila bolj ubožnemu Št. Jakobškemu predmestju. Predlog Regalijev je bil v prevdarek izročen stavbenemu in finančnemu odseku. — Gosp. Bradaška je bil imenovan blagajniški oficijal s plačo 700 gold.

— Naš visokočastiti državni poslanec gospod vitez Schneid je na poti na svojo grajščino Zaprice nad Kamnikom se v nedeljo dopoldne malo mudil v Ljubljani in obiskal tudi dr. Jan. Bleiweisa. V pogovoru je med drugim prišla beseda tudi na svečanost stoletnice Kopitarjeve, na katero je „Matica“ opomnila in o kateri namerava knjižico na svitlo dati z životopisnimi črticami. Pri tej priliki je pl. Schneid omenil, da je Kopitar bil prav dober prijatelj očetu njegovemu, katerega je iz posebne prijaznosti grščino učil, in da je oče njegov Kopitarja večkrat nadomestoval v službi cenzurski, ko je Kopitar leta 1835. itd. na dopustu bival v toplicah Badenskih poleg Dunaja. Po Kopitarji se je Schneidov oče seznanil tudi z dr. Miklošičem in prijateljstvo očeta Schneidovega z Miklošičem se datira iz onega časa. Tako vidimo plemenito rodovino Schneidovo v prijateljskih razmerah s slavnima našima slovanskima učenjakoma uže pred več ko 40 leti. Vse to je v živem spominu našega državnega poslanca gosp. viteza Schneida, kateremu po vsem tem in po posestvu poleg Kamnika je naša Kranja druga domovina postala, katero iz srca ljubi.

— Kakor je rokodelsko katoliško društvo v Celovcu 25. in 26. dne t. m. slovesno obhajalo petindvajsetletnico svojega obstoja, tako bode tudi ljubljansko društvo svojo petindvajsetletnico slovesno obhajalo 8. in 9. dne avgusta po programu, ki ga prinesó „Novice“ v prihodnjem listu.

— Kopitarjeva slavnost se bode 22. avgusta obhajala v Repnjah, njegovem rojstnem kraji, kjer se bode plošča spomenica vzidala v rojstno hišo našega slavnega rojaka. Slavnostni odbor nabira za dotične sošrtke doneskov, ki naj se izročijo gosp. dr. Josipu Staretu.

— Gosp. deželni predsednik biva zdaj na Dunaji ter neki še le do 4. avgusta pride s svojo rodovino v Ljubljano.

— O afêri, ki se je v nedeljo teden na Šmarno goro izletelemu društvu „Liedertafel“ v Medvodah pripetila, ne dá se še kaj bolj natančnega poročati zato, ker dogodba ni še „res judicata“. Kaj vse so ti „Vergnügunszüglerji“ počeli na Šmarni gori in v Medvodah, nam ni do pičice znano. Dokler ni tedaj c. k. sodnija govorila, smatramo vse za pripovedke. Gotovo pa je to, da društvo svojega izleta po postavnem predpisu ni naznanilo c. kr. okrajnemu glavarstvu in da zato tudi glavarstvo ni moglo žandarmeriji v Medvodah povelja dati, da bi bila čula nad izletom. Da se je vsled tega vstrelil obče spoštovani, v svoji službi zmerom jako vestni žandarm Jan, imajo vsi oni na svoji vesti, ki so zanemarili po postavi ukazano napoved izleta in pa „Laib. Zeitg.“, katere notico v uradnem listu je nesrečni rajnki, za svojo čast jako občutljivi mož za zaségo na svoje službovanje smatral. Gotovo je dalje tudi to, da nobena živa duša v Medvodah ni nič vedela o kakem „napadu“ na društvenike na celo kratki poti od gostilnice Medvodske do kolodvora, in da še danes nič ni slišati, kdo so bili „napadniki“. To in še več druzega mora še le preiskava na dan spraviti, kakor tudi to, kakošne so bile „rane“ dotičnikov. Javno in slovesno pa moramo protestovati zoper to, da „par nobile fratrum“: „Laib. Zeitg.“ in „Tagbl.“ razglašata po svetu, da so bili slovenski kmetje v Medvodah našuntani od narodnjakov v „napad“ na pevce! — Vse drugo in tudi to na stran pustivši, da je glasoviti vrednik „Tagblattov“ Hans Kraus te dni še drugo grdo laž razposlal po širocem svetu, da je te dni v Loki nek „nemšk popotnik od slovenskih kmetov bil ubit“, vprašamo danes le: „Quousque tandem?“ Kako dolgo bo sl. vlada še roke križem držala in dopuščala, da nepoboljšljiva ustavoverska klika zlorabi tukajšnja nemška časnika v to, da ali le bolj potuhneno s prepisi ministerstvu Taffeovemu protivnih časnikov ali pa sans gêne z odločnimi napadi na grofa Taaffea, deželnega predsednika Winklerja, grofa Hohenwarta in druge naše poslance, neprenehoma nemir delata v deželi, ter njo še posebno z blatom ometujeta tako, da tujci, ki take „grozovite“ reči beró, res misliti morajo, da smo Slovenci zgolj „divjaki“, ki bolj „kulture“ potrebujejo, nego „narodnih pravic“. Kakor nikdar poprej dandanes razburjena naša dežela zahteva, naj visoka vlada gosp. Leonu Suppantschitschu, vredniku „Laib. Zeitg.“, ki še zmerom misli, da je v službi Auersperg-Lasserjevi, resno zatajča: „wessen Brod du issest, dessen Lied du singest“, in če ostane gluh temu opominu, naj po kontraktu z „Laib. Zeitg.“ ga odstavi od vredništva uradnega časnika. — „Tagblatt“ pa, ki ni bil iz nikakoršnega druzega namena ustanovljen, kakor zato, da nasprotuje pravicam naroda slovenskega, njegove zastopnike, naj so v deželnem ali državnem zboru, grdí in psuje, in deželo kar le more, osramotuje pred svetom, naj se iz ozira za javni mir in red za odločen čas v prepoved dene, vsaj imamo postavo, po kateri se domači listi začasno ustavijo, ptujim pa prepové vhod v naše dežele. Iztirati Hansa Krausa iz dežele, kakor svetujejo naši slovenski časniki, ne bi miru koristilo veliko, kajti „cigan gré pa cigan pride“, je znan pregovor. Vsakako hudo uznemirjena naša dežela zahteva radikalne premembe v nemškem tukajšnjem časništvu!

— (*Vabilo.*) Na korist po toči poškodovanim našim rojakom napravijo národna društva ljubljanska izredno veselico v nedeljo dne 1. avgusta na vrtu ljubljanske čitalnice. Program zabavam: 1. Program pevski: 1. Veit — „Praga“, zbor. 2. Tovačovsky — „Pozdrav doklici“, zbor (nov). 3. Dav. Jenko — „Vidov dan“, zbor. 4. Hajdrih — „Hrcogovska“, zbor (nov). 5. Tovačovsky — „Na gorah“, zbor. 6. Bendl — „Svoji k svojim“, zbor — izvršuje čitalniški pevski zbor. 2. Program telovadni: Arabske piramide: 1. „Trije oroslani“. 2. „Oltar“. 3. „Herkulov spomin“. 4. „Križ“ — (predstavljajo Sokoli.) 3. Loterija. Loterija z mnogimi lepimi dobitki vrši se ob 10. uri. 4. Program godbeni: 1. „Lepa naša domovina“, popotnica. 2. „Slavjanska overtura“ od Titlna. 3. Četvorka iz operete „Boccacio“. 4. „Zadnji čas Zrinskoga“ od Zajca. 5. „Obsedanje pri Zaidi“, iz opere „Zaida“ od Pebrella. 6. „Felicitas“, polka Française od Zörnerja. 7. Operni potpourri od Zörnerja. 8. „Boccacio“, popotnica (izvršuje mestna godba). — Začetek ob 7½ uri zvečer. Vstopnina za osobo 30 krajc., brez omejenja dobrovoljne radodarnosti. K prav obilnemu udeleštvu te veselice z ozirom na nesrečo, ki je po več krajih zadela našo deželo, uljudno vabijo národna društva.

(Ako bi bilo vreme neugodno, se odloži ta večer veselica, in se po plakatih in časnikih naznani prihodnja.)

— (**Opomin podružnicam družbe kmetijske kranjske.**) Po predpisu družbenih pravil §. 9. črka b) se ima letnina udov vsako leto v prvem polletji plačati. Ker pa so dosedaj le samo podružnice Postojna, Bistrica, Idrija, Bohinj, Boštanj in Metlika, temu predpisu zadostile, se vljudno prosi 19 zaostalih podružnic, naj blagovolijo letnino družbenikov za tekoče leto, pa tudi dolgove prejšnjih let nemudoma pri častitih udih pobrati in polovico dotičnega zneska podpisanemu odboru odrajtati.

Glavni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 25. julija.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Nekateri listi so raztrosili novico, da je zdravje cesarja opešalo. Zdaj pa se zve, da je Njihovo Veličanstvo pri najboljšem zdravji, pri katerem nam ga Bog še dolgo ohrani!

— Pri „Schützenfestu“, ki je hudo spodletel, ker so mu „ustavaški petelini“ hoteli dati čisto nemško podobo, se je odlikoval posebno celjski poslanec dr. Foregger s tem, da je o pozdravu 32 kranjskih strelcev Slovence razžalil. Tudi marsikaj druzega so storili „ustavaški“ rogovileži in nemški dijaki, kar ni vstrezalo mirnemu namenu tega shoda. Ob enem je bila obrtnijska razstava, ki se je pa bolj sponesla.

— Deželni zbori so pretekli teden končali vsi svoja zborovanja in tako ima zdaj tudi parlamentarizem svoje počitnice.

Turčija. — Ne bo še mirú, ker je vlada odbila vse predloge in sklepe nove evropske konference berolinske. Zdaj bodo morale te oblasti zopet stopiti na noge in ugnati svojeglavnost turško, zato bodo poslale vojno brodovje pred Carigrad.

Listnica vredništva. Gosp. E. Wawrezki: Vašega dopisa tako dolgo ne moremo vzeti v „Novice“, dokler ni sl. sodnija stvari razsodila. Ko bi Vaše poslano uže zdaj objavili, bi s tem kazali, da je to pravo, kar Vi trdite. To pa bila bi prenaglica.

Odgovorni vrednik: **Alojzi Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.